

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry.
Kuninkaankatu 39
33200 Tampere
pirkanmaa@sll.fi

VALITUS
5.3.2021

Hämeenkyrö
kyronluonto@gmail.com

Nokia
nokianluonto@gmail.com

maanomistaja A

maanviljelijä ja vuokralainen B

maanomistajat C

vesialueen omistaja D

raakkututkija
Taskinen, Jouni, Professor
Department of Biological and Environmental Science
University of Jyv.skyl., P.O. Box 35 (YAC-315.2)
FI-40014 University of Jyv.skyl., FINLAND
Tel. +358-40-3558094
jouni.k.taskinen@jyu.fi

maanomistaja E

Valkeakoski, Akaa
Suomen luonnonsuojeluliiton Valkeakosken yhdistys ry.
valsuposti@gmail.com

Akaan ympäristöyhdistys ry.

maanomistaja F

Valtakunnalliset ympäristönsuojeluyhdistykset:
Vesiluonnon puolesta ry ja
Kansalaisten kaivosvaltuuskunta -MiningWatch Finland ry

Jari Natunen
puheenjohtaja
Ympäristöbiokemisti, FT
040 952 78 15
njarit@yahoo.com
hallinto@kaivosvaltuuskunta.fi

Yhteyshenkilö:
Anne Hirvonen, aluesihtööri
SLL Pirkanmaan piiri ry
pirkanmaa@sll.fi

Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle

hameenlinna.hao@oikeus.fi

ASIA: Muutoksenhaku Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) päätöksestä 27.1.2021 hyväksyä malminetsintälupien (ML2016:0009, Ylöjärvi; ML2016:0011, Valkeakoski; ML2016:0013, Ylöjärvi, Hämeenkyrö; ML2016:0014, Nokia) siirto Sotkamo Silver Oy:lta NewPeak Finland Oy:lle (liite 1).

1. VAATIMUKSET

- 1) Siirtopäätös sekä siirretyt malminetsintäluvut tulee hylätä. Siirtopäätös olisi tullut käsitellä malminetsintälupahakemuksien yhteydessä.
- 2) Pyydämme, että tämä valitus käsitellään yhdessä siirrettyjen neljän malminetsintälupavalituksen kanssa.
- 3) Koska valitus johtuu viranomaisen ilmeisistä virheistä, pyydämme korvaamaan valituksen kulut, tällä hetkellä 550 euroa.

PERUSTELUT

Siirtopäätös ei perustu asianmukaisiin selvityksiin ja siirtopäätöksestä puuttuu selvitys siirronsaajan uskottavuudesta kaivostoimijana.

Siirronsaaja NewPeak Finland Oy, tai sen emoyhtiöt, eivät ole kaivoslain edellyttämiä uskottavia toimijoita. NewPeak Finland Oy on perustettu vuonna 2020. Vasta perustetut pöytälaatikkoyhtiöt eivät ole uskottavia toimijoita. Australialaisen emoyhtiö NewPeak Metalsin suomalaisen tytäryhtiö NewPeak Finland Oy:n tarkoituksena on mitä ilmeisimmin mahdollistaa yhtiörakenne, jolla toiminnasta syntyvät jäte- ja muut vastuut voitaisiin jättää veronmaksajien kustannettaviksi¹.

Yhtiön mahdollinen australiainen emoyhtiö NewPeak Metals (omistussuhteita ei ole selvitetty) on osoittanut epäluotettavuutensa antamalla Australian pörssissä vääriä ja harhaanjohtavaa tietoa (ks. liite 2). Suomessa vastaava toiminta on laitonta. Yhtiö on hakenut Australian pörssissä lisärahoitusta ilmoittamalla ostamistaan malminetsintäluvista, vaikka todellisuudessa kyse on ollut osin lupahakemuksista ja luvista, joista on tehty valituksia hallinto-oikeuteen. Yhtiö on kertonut kairauksien alkavan, kun luvat on siirretty.

Siirtävän toiminnanharjoittajan, Sotkamo Silver Oy:n, tosiasiallinen tarkoitus ei ole ollut ryhtyä malminetsintätoimintaan, minkä osoittaa malminetsintäalueista luopuminen heti seuraavan päivänä lupien saamisen jälkeen: Malminetsintäluvut Järvenpää 1(ML2016:0009) Ylöjärvi, Hopeavuori 4 (ML2016:0011) Valkeakoski, Lavajärvi 1 (ML2016:0013) Hämeenkyrö/Ylöjärvi, Metsäkylä 1 (ML2016:0014) Nokia, myönnettiin Sotkamo Silver Oy:lle 1.10.2020, (kts. liitteet 3-6) ja hakemus lupien siirrosta

¹ Vastaavaa vastuunpakoilua kaivostoiminnan saastuttamien lähijärvien kunnostamisen osalta tunnetaan tapauksessa Suomen malminjalostus/Terrafame/Talvivaara. Myös Hituran ja Leppävirran Särkiniemen kaivokset omistavat, ulkomaalaisten yhtiöiden suomalaiset tytäryhtiöt menivät konkurssiin, aiheuttaen merkittäviä vastuita yhteiskunnalle.

NewPeak Finland Oy:lle on lähetetty Tukesille heti seuraavana päivänä 2.10.2021. Suomessa toimiva NewPeak Metalsin tytäryhtiö, jonka nimiin luvat on siirretty, on juuri perustettu ja sen osaaminen sekä kokemus on siten myöskin kyseenalainen.

Puutteellinen lupaharkinta

Kaivoslain 73 §:n 1 momentin mukaan malminetsintäluvan siirron edellytyksenä on, että siirron saajan tulee täyttää vastaavat vaatimukset kuin luvan haltijalta tämän lain mukaan edellytetään. Kaivoslain 46 §:n 1 momentin 8 kohdassa säädetään, että jos on painavia perusteita epäillä, että hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä muista syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan, niin lupaa ei saa myöntää. Kaivoslain 46 §:n 1 momentin 8 kohtaa koskevassa hallituksen esityksessä (HE 273/2009) s. 102 tarkennetaan, että säännöksen nojalla lupahakemuksen hylkäämistä on aina harkittava silloin, hakijalla ei ole riittävästi aiempaa kokemusta lupahakemuksessa tarkoitettusta toiminnasta.

Tukes on menetellyt siirtopäätöksen lupaharkinnassa hallintolain 45 §:n mukaisen päätöksen perustelemisselvoitteen tai kaivoslain 46 §:n 1 momentin 8 kohdan vastaisesti, kun se on ei ole arvioinut tosiasiallisesti siirron saajan edellytyksiä niin, että voitaisiin varmistua, että kaivoslain 73 §:n siirron edellytykset toteutuisivat tässä konkreettisessa päätöksessä ja vallitsevissa olosuhteissa.

Vaatus malminetsintäoikeuksien lakkauttamisesta perustuu sekä siirtäjän että siirronsaajan epäuskottavuuteen. Sotkamo Silver Oy ei ole uskottava toimija siirrettyään luvat päivän myöntämisen jälkeen. Koska kauppa oli tiedossa jo kesällä 2020, luvan käsittelyn jatkamista voidaan arvioida mahdollisena valeoikeustoimena. Sotkamo Silver Oy on ilmoittanut, että se luopuu strategiassaan Pirkanmaan esiintymistä². Lisäksi yhtiö ei ole taloudellisesti uskottava toimija ja sen ympäristölupa³ Sotkamossa on haastettu Vaasan hallinto-oikeudessa. Kyseisen luvan toiminnanaloittamislupahakemuksen käsittelyssä lupaviranomainen PSAVI on juuri rajoittanut aloittamisoikeutta valituksen johdosta verrattuna aikaisemmin myöntämäänsä oikeuteen⁴. Yhtiöllä on hallitsematon jätevesiongelmia sekä muita jäteriskejä, mitkä heikentävät Sotkamo Silverin hankkeiden kannattavuutta ja uskottavuutta.

2. TOISIJAISET VAATIMUKSET:

Pidämme siirron ja malminetsintälupien hyväksymistä mahdottomina, mutta siinä tapauksessa, että hallinto-oikeus päättäisi toisin, toissijaisesti vaadimme seuraavaa:

4) Siirtopäätös ja malminetsintäluvat, joita siirto koskee, on palautettava Tukesin käsiteltäviksi.

5) Hankkeen uskottavuus on selvitettävä, mukaan lukien siirronsaajayhtiön taloudellinen asema, osakepääoma sekä muu omaisuus ja vastuut. Tiedot on kuulutettava siirtohakemuksen kanssa.

Allekirjoittajien asianosaisuus

² <https://www.silver.fi/en/investors/press/press-relases/newsfeed?postid=3ED324D1D711E199>

³ <https://ylupa.avi.fi/api/v1/documents/attachment/8844394>

⁴ <https://ylupa.avi.fi/api/v1/documents/attachment/9448945>

- Kiinteistönomistajat, jotka omistavat maata siirrettyjen malminetsintälupien alueella tai niiden välittömässä läheisyydessä, ovat asianosaisia ja mahdollisia haitankärsijöitä.
- Asianosaisia ovat myös toiminnanharjoittajat, joiden elinkeinon harjoittamismahdollisuuksia malminetsintä suoraan tai välillisesti heikentää.
- Alueilla, joita nyt siirretyt malminetsintäluvut koskevat, toimivat luonnon- ja ympäristönsuojelujärjestöt ovat asianosaisia, koska yhdistysten tarkoituksena on edistää luonnon- ja ympäristönsuojelua toiminta-alueillaan.

Malminetsintä siirrettyjen, valituksenalaisten lupien alueella, aiheuttaa maaperän, pinta- ja pohjaveden pilaantumisen riskiä ja luontoarvojen heikentymistä, joita vakuudet ovat riittämättömät kattamaan. Vakuudet ovat poikkeuksellisen pienet, 2000 euroa kohdetta kohti, ja luvissa annetaan oikeus mm. kairaukseen. Vakuudet eivät ole KHO:n vahvistaman oikeuskäytännön mukaisia, koska kairauksien ja muiden maastotöiden määriä ja paikkoja ei ole selvitetty ja siten lupa-aluekohtaista riskejä vastaavaa vakuutusta ei ole voitu asettaa.

Luvanhakijan epäuskottavuus heikentää myöskin maanomistajien oikeutta saada selvyys kaivoshankkeen tilasta kohtuullisessa ajassa. Useimmat hankkeista ovat jatkuneet parikymmentä vuotta tai kauemmin. Epäuskottava toimija heikentää ja viivästyttää maanomistajien investointimahdollisuuksia, omaisuuden arvoa sekä mahdollisuutta saada louhinta- ja muita haittakorvauksia alueelta.

Lisäksi on epävarmaa, onko toimijalla tosiasiallista tarkoitusta etsiä malmia. Tällöin asianosaisuus syntyy turhasta hakemuksesta johtuvasta haitasta alueen käytölle ja luonnon- ja ympäristönsuojeluun. Malminetsintäoikeus ilman tosiasiallista aikomusta toimintaan, loukkaa turhana toimena perustuslain vastaisesti maanomistajien omistusoikeutta ja maanvuokraajien vuokraoikeutta sekä oikeutta harjoittaa elinkeinoa. Loukkaus johtuu pilaantumisen riskeistä sekä epävarmuudesta alueen käytölle.

Myönnettyissä luvissa ei säädetä kaivannaisjätteistä, niiden tarkkailusta, eikä pohjaveden suojelusta. Arseeni on yleinen haitta-aine Pirkanmaan kultaesiintymien yhteydessä. Esimerkiksi Valkeakosken Hopeavuoren kairauksista tunnetaan 4-5 % arseenin pitoisuuksia. Kaivannaisjäte voi olla vaarallista jätettä.

Liitteenä olevassa Nokian Metsäkylä 1 -valituksessa on kuvattu tarkemmin myös lupa-aluekohtaisia riskejä luontoarvoille saatavilla olevien tietojen pohjalta, lupien puutteellisista luontoselvityksistä huolimatta. Nokian Metsäkylän malminetsintälupahakemuksen vaikutusalueella esiintyvä jokihelmisimpukka eli raakku on erittäin uhanalainen. Lisäksi esimerkiksi Valkeakosken Hopeavuoren malminetsintälupa-alueella on mahdollisia haitallisia vaikutuksia muun muassa alueen kirjopapurikko-perhosen esiintymisiin.

ALLEKIRJOITTAJAT

Pirkanmaa:

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry.
Hannu Raittinen
puheenjohtaja

Sari Hämäläinen
järjestösihteeri

Hämeenkyrö:

Kyrön luonto ry.
Jussi Viitala
puheenjohtaja

Heidi Honkamäki
sihteeri

Nokia:

Suomen luonnonsuojeluliiton Nokian yhdistys ry.
Timo Lepistö
puheenjohtaja

Kaija Helle
sihteeri

Maanomistaja A

Vuokraviljelijät B

Maanomistajat C

Vesialueen omistaja D

Taskinen, Jouni
Jyväskylän yliopiston professori, raakututkija

Maanomistajat E

Valkeakoski, Akaa:

Suomen luonnonsuojeluliiton Valkeakosken yhdistys ry.
Markku Heritty
puheenjohtaja

Kari Järventausta
sihteeri

Akaan ympäristöyhdistys ry.
Liisa Lilvanen-Pelkonen
puheenjohtaja

Virpi Ojala
sihteeri

Maanomistaja F

Valtakunnalliset ympäristönsuojeluyhdistykset:

Vesiluonnon puolesta ry ja
Kansalaisten kaivosvaltuuskunta -MiningWatch Finland ry

Jari Natunen
puheenjohtaja

Liitteet

Liite 1. Valituksenalainen päätös.

Liite 2. Selvitys NewPeak Metalsin ongelmallisista pörssitiedoista.

Liitteet 3-6. Valitus Nokian Metsäkylä 1 -malminetsintäluvasta (2.11.2020) liitteineen.